

FÁJ

IVO ANDRIĆ

57. XII. 28.
4.45-kor

Fájdalmat érzek a jobb kezemben, egészen közel a csuklómhoz, ahol az erek összefutnak. Hullámokban tör rám; váratlanul kezdődik, és fokozatosan növekszik, aztán egyszerre elmúlik; s amikor megszűnik, olyan, mintha sehol sem lenne a világon fájdalom, de amíg tart – mint ha csak a fájdalom létezne. Autonóm kín, mintha semmi kapcsolata sem lenne a külső világgal, sőt a belső világgal sem. Ha jobban belegondolok, már tudom, hogy ez másként van, és nem lehet így, hanem éppen ellenkezőleg, és a következő pillanatban ismét jelentkezik a fájdalom, az önmagáért való.

A fájós kezemmel írok, arra törekszem, hogy olvasható legyen, hogy *mások* is elolvashassák a kézírásomat, de sietek is, amennyire tehetem, mert nem tudom, meddig írhatok még, mikor jön el az idő, amikor minden fájdalommal válik.

A kínzó fizikai fájdalomban az a legrosszabb, hogy elválaszt bennünket az egészségesek világától (amely addig a mi egyedüli világunk volt), és nem köt össze bennünket senkivel, semmivel. Új állapotba kerülünk, szörnyűség, amit csak jobb szó híján nevezek állapotnak.

1958. II. 10.
A 4 Szélhez címzett vendéglőben
Este 9 órakor

Nem fáj. Olyan, mintha a végtelen derült ég feszülne bennem. Tudom, méghozzá nagyon jól, hogy ezt a tágas kocsmát élve nem hagyhatom el, de ez legkevésbé sem akadályoz abban, hogy tisztán lássam, mennyi élet rekedt a falakon kívül, mennyi sietős ember bolyong szük-

ségletétől és ösztöneitől vezérelve. Tudom, egyszer valamennyien feldobják a talpukat, lesz, aki még előttem, mint ahogy azzal is tisztában vagyok, hogy a forrongás és hullámozás sosem szűnik meg, vagy ami majdnem ugyanaz: az elmúlásról való gondolat sosem jut el a tudatomig, így hát olyan, mintha nem is létezne.

Az élet az egyedüli valóság mindannyiunk számára, annak is, aki haladoklik, és annak is, aki születik éppen. Csak egyvalami fontos: hogy ne fájjon. De még fontosabb: a fájdalom is elmúlik.

1958. II. 12.

Fáj. Csak ez van, mindenütt és örökre. Nem tudok visszaemlékezni semmire, ami a fájdalom előtt volt, utána pedig már úgysem következik semmi.

1958. II. 14.

Mély meggyőződésesem, hogy a fájdalom vagy megpróbáltatás és egyszersmind erőpróba, vagy áldásos büntetés, a végén pedig győzelem, öröm és felszabadulás vár rám. Ez a hitem segített hozzá, magam sem tudom, hogy ki ültette el bennem – nem tudom, mikor és hogyan –, hogy mindeddig elviseljem a fájdalmakat, de most eljött az idő, amikor együtt kell élnem vele, nem szűnik meg, nincs vége, és az sem titok már előttem, hogy addig gyötör és kínoz, amíg ágynak nem esem, amíg el nem távolít a napfénytől, és nem teszi a földdel egyenlővé azt, ami tudatom kihunyása után belőlem megmarad.

Ilyen fájdalommal élni, különösen éjszaka, éppen olyan, mintha elevenen zártak volna egy koporsónyi cellába.

II. 15.

Fáj. Arra törekszem, hogy gondolataimmal semlegesítsem a fájdalmat. Egy pillanatra sikerül is. Először arra gondolok, hogy a fájdalom mennyire elterjedt a földön. Vajon a többi élőlény is ugyanígy érzi?

Kontra Ferenc fordítása

(Az írás eredeti címe: Krčma kod četiri vetra)

EGY ANDRIĆ-DEDIKÁCIÓ

„Sinkó Ervinnek, azzal a kívánsággal, hogy minden nép megtalálja a maga békességét az igazságban és egyetértésben.” Ivo Andrić e sorokat 1946-ban Belgrádban a *Put Alije Đerzeleza* (*Alija Đerzelez útja*) egy régi, 1922-ben megjelent kiadásába írta. A példány Vujicsics Sztoján tulajdona (Budapest).

„Sinkó Ervinnek, azzal a kívánsággal, hogy minden nép megtalálja a maga békességét az igazságban és egyetértésben.” Ivo Andrić e sorokat 1946-ban Belgrádban a *Put Alije Đerzeleza* (*Alija Đerzelez útja*) egy régi, 1922-ben megjelent kiadásába írta. A példány Vujicsics Sztoján tulajdona (Budapest).